

Elektronski časopis za evropske integracije - broj 3, decembar, 2005.

TEMA BROJA:
**Što je suština
pregovora o
asocijaciji i
stabilizaciji**

INTERVJU:
**Dragan Đurić,
pomoćnik
ministra za
evropske
integracije**

**ANALIZA: Pogled iz Brisela na crnogorsko
državno pitanje - od protivljenja
do podrške referendumu**

IDEMO KA EU BEZ OBZIRA NA RJEŠENJE DRŽAVNOG STATUSA

UVODNIK

Stvaranje što šire baze građana zainteresovanih za put Crne Gore prema Evropskoj uniji jedan je od osnovnih motiva postojanja EIC Biltena. Pregovori o zaključivanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju počeli su u novembru, nastavljeni su ovog mjeseca i trajaće najmanje godinu dana. Vladin tim za pregovore i članovi radnih grupa imaju pred sobom vrlo ozbiljne zadatke od čijeg kvalitetnog rješavanja može, u mnogome, zavisiti dalja sudbina Crne Gore. Zbog toga je vrlo važno da tokom trajanja pregovora i svih naknadnih faza približavanja EU budu pažljivo posmatrani. I da znaju da postoji zainteresovana javnost za ono što rade i način na koji se to radi.

EIC Bilten će, kao dio projekta Evropskog informativnog centra, koji realizuje Centar za građansko obrazovanje (CGO) uz podršku fondacije Friedrich Ebert (FES), nastojati da svojim tekstovima što jasnije približi građanima složenu tematiku evropskih integracija i prati sve izazove sa kojima će se Crna Gora suočavati tokom pridruživanja Evropskoj uniji. Jer, osim želje ogromne većine građana da Crna Gora što prije postane članica EU, koja prije svega proističe iz ubjeđenja da će to samo po sebi popraviti životni standard, približavanje EU znači i promjenu navika, veću odgovornost, usavršavanje, beskompromisnu borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uspostavljanje istinske pravne države...

EIC Bilten će o svemu tome pisati, a naša e-mail adresa eicbilten@cg.yu otvorena je za sve vas koji mislite da nam u tome možete pomoći.

N.R.

Predstavnici petnaest crnogorskih nevladinih organizacija potpisali su 9. novembra zajedničku izjavu o uslovima za dalju demokratizaciju Crne Gore u kojoj su ocijenili neophodnim organizovanje referendumu o državnom statusu na proljeće 2006. i pozvali na hitno otvaranje unutarcrnogorskog dijaloga o tom pitanju.

Zatraženo je od EU da zauzme konstruktivan stav i na neutralan način pružanjem dobrih usluga doprinese postizanju konsenzusa u vezi sa referendumom. Ocjenjuje se da brzinu evropskih integracija ne treba uslovljavati konačnim rješenjem državnog statusa Crne Gore.

U cilju daljeg jačanja civilnog sektora i njegove nezavisnosti od državnog aparata, potpisnici su zahtijevali od EU da sve programe pomoći namijenjene nevladinim organizacijama raspodjeljuje direktno, bez državnih organa kao posrednika, kao i da ta sredstva budu veća i operativnija.

Ističući važnost direktne komunikacije sa predstavnicima EU, potpisnici su ocijenili da bi otvaranje kancelarije Evropske komisije u Podgorici i proširenjem komunikacije sa NVO u značajnom dijelu riješilo problem sa kojim se nevladine organizacije u Crnoj Gori suočavaju.

Zajedničku izjavu o uslovima za dalju demokratizaciju Crne Gore potpisali su predstavnici Centra za građansko obrazovanje, Centra za razvoj nevladinih

Sa okruglog stola u Briselu 7. decembra

organizacija, Evropskog pokreta u Crnoj Gori, Centra za monitoring, Centra za demokratiju i ljudska prava, Grupe za promjene, Fondacije za stipendiranje Roma, Almanaha - udruženja i časopisa za izučavanje, prezentaciju i zaštitu kulturno-istorijske baštine Bošnjaka/Muslimana Crne Gore, Omladinskog kulturnog centra Juventas, Početka iz Nikšića, ŽINEC-a iz Kotora, Udruženja mladih sa hendikepom, SOS telefona, IPG Obale i Fondacije Institut za otvoreno društvo.

Direktorica Centra za građansko obrazovanje Daliborka Uljarević glavne poruke 15 NVO prenijela je i na okruglom stolu u Briselu, koji je 7. decembra organizovao Centar za evropsku politiku, zajedno sa Kralj Bodin fondacijom, Institutom za otvoreno društvo i Partnerstvom za sprječavanje konflikata. Na okruglom stolu iz Crne Gore učestvovali su dr Srđan Darmanović, predsjednik CEDEM-a i Sanja Elezović, izvršna direktorica FOSI ROM-a.

Učesnici tog okruglog stola, između ostalih, bili su i Stefan Lehne, direktor za zapadni Balkan u Savjetu EU, James Lyon, direktor Međunarodne krizne grupe za Srbiju i Crnu Goru., Fraser Cameron, viši savjetnik u Centru za evropsku politiku, Steinar Bryn, viši savjetnik u Nansen dijalog mreži, Srđan Cvijić, savjetnik u beogradskom Centru za nenasilni otpor.

Steinar Bryn, Daliborka Uljarević i Srđan Cvijić

Piše: Vera Šćepanović

Opet smo, kažu, na pragu velikih historijskih događaja. Proces pridruživanja i stabilizacije počinje opštenacionalnom euforijom: ući ćemo u Evropu. Zatim dolaze tranzicije i transformacije, ekonomske i socijalne reforme, često na uštrb ionako niskih životnih standarda, tehnički uslovi prilagođavanja koji rastežu do krajnosti mrežu socijalne sigurnosti, guranje ličnih i građanskih sloboda u drugi plan pod izgovorom opšte političke reforme, i tako dalje u ime bolje budućnosti... U međuvremenu, neki od nas će možda stati da razmisle: ne samo kada, već ko i kako, i u kakvu Evropu?

Ne znam da li se ikoga tiče ono što ja imam da kažem u vezi sa ovim pitanjem. Ja imam malo više od dvadeset godina, nemam baš ni domovinu ni posebnu nostalgiju za njom, nikakva određena partijska ubjeđenja niti i najmanju želju da se samoodređujem lokalnim lojalnostima. Govorim kao neko ko je, sa toliko godina i takvim političko-ideološkim predrasudama, a i sa jednako malo para, živio i sa ove i sa one strane „Zlatne zavjese”. Ne sporim da i sa ove i sa one strane

postoje mogućnosti izbora: načina života, načina mišljenja, seksualne orijentacije, profesije, političkog opredjeljenja. Ali, izbor uvijek postoji. Sve što želim da kažem je da su, s one strane, takve mogućnosti i očiglednije, i jednostavnije, i jeftinije. I to je, barem meni, bilo dovoljno.

Jer sa ove strane, za nekoga ko život tek počinje, već stoji teret prošlosti i budućnosti, imperativ preživljavanja i prioritet trenutnog političkog momenta.

S druge strane, opet, stoji mnogo Evropa: Evrope nacija i nacionalizma, Evrope regija, Evrope ideologija i Evrope evropskih institucija, ali i Evropa građana.

Toj i takvoj Evropi može se zamjeriti svašta, ali joj se uglavnom zamjeraju pogrešne stvari: to što nije politički jaka, što nije nikakva politička ni vojna konkurencija SAD-u, što je nesložna i raslojena, što nema jasnu ideju vodilju, ni ustav, ni broj telefona...

A jedna slobodna Evropa baš takva i treba da bude. Meni lično se jedna takva Evropa jako dopala.

Ono što zaboravljamo dok se suočavamo sa dilemama i obavezama koje sa sobom nosi proces evropskih integracija (i za nas ovdje i za njih tamo, u različitim oblicima) je da ono što je u kra-

jnoj liniji jedino vrijedno cijene usklađivanja, prilagođavanja i međusobnog ucjenjivanja nije ni ime ni zastava, već individualna sloboda. Sloboda od ekonomskih i političkih ograničenja, sloboda kretanja, sloboda od neizvjesnosti, od straha, ali i sloboda na intelektualnom, na intimnom planu. Mene najviše boli, kao građanku jedne poluizolovane zemlje u tranziciji je to što je moj lični, intelektualni i porodični život ograničen događajima i kontekstom koji se mene i ne tiče. Ili bih voljela da me se ne tiče. A to je kavez koji se nosi sa sobom i kad se granice obrišu.

Što za mene znači biti građankom Evrope?

To znači izbaciti prošlost nacije iz kuhinje i spavaće sobe i strpati je u muzej gdje joj je i mjesto. Znači

ne definisati se i, što je najbitnije, ne biti definisan na granicama, po aerodromima, u konzulatima, za večerom, na univerzitetu, kao neko ko je prije svega Crnogorac/ka, Srbin/kinja, Balkanac/ka, ako hoćete, neko čiji pasoš i mjesto rođenja određuju njegove/njene političke i etičke sklonosti.

Ako vi, kao građanin, na primjer, Velike Britanije, hoćete da izučavate historijski kontekst

Ono što zaboravljamo dok se suočavamo sa dilemama i obavezama koje sa sobom nosi proces evropskih integracija (i za nas ovdje i za njih tamo, u različitim oblicima) je da ono što je u krajnoj liniji jedino vrijedno cijene usklađivanja, prilagođavanja i međusobnog ucjenjivanja nije ni ime ni zastava, već individualna sloboda.

putovanja Marka Pola ili izraelsko-palestinski sukob, vi ste jedna zanimljiva osoba, neko ko se zanima za druge prostore i narode, vi niste ništa neobično – vi ste evropski čovjek (širokih shvatanja). Ali, ako dolazite sa Balkana, a ne bavite se isključivo balkanskim problemima siromaštva, tranzicije, etničkih podjela, političkog dijaloga, vi ste jedna gotovo nemoralna osoba, neko ko bježi od realnosti. Vi ste - vašim mjestom rođenja, vezani za jednu tematiku, osjećajem odgovornosti, pripadnosti, očekivanjima - i kod kuće i u inostranstvu.

Neka me niko pogrešno ne shvati. Biti evropski građanin ne znači biti društveno neodgovoran već otarasiti se kolektivne odgovornosti.

Biti građanin Evrope znači i biti slobodan od trenutnog političkog momenta. Znači da, ukoliko ste voljni da se borite za dugoročne ciljeve – od borbe protiv nepismenosti i siromaštva do zaštite delfina i ptica pjevačica, vi gotovo uvijek možete naći dovoljno podrške u društvu i institucijama. Neće vam biti rečeno da vaši ideali mogu da sačekaju: dok se ne

Biti građanin Evrope znači nemati barijere u glavi. To znači znati kako se na albanskom kaže "hvala" i otići u Skadar na kafu. Biti građanin Evrope, najzad, ne znači imati svoju kuću u Evropi. Znači, prije svega, biti u Evropi kod kuće.

završi rat, dok ne prođe referendum, dok ne pristupimo Evropskoj uniji, dok prođe zima, dok se ne izgradi put... Biti građanin Evrope ne znači ne biti svjestan društvenih prioriteta – znači imati pravo na svoje sopstvene.

Zato što jedna slobodna, neujedinjena i raznovrsna Evropa kakva jeste, Evropa građana i građanki svih vrsta, ima prostora (i, recimo i to, finansijskih sredstava) za mnogo toga što umije da bude tabu ne samo u zem-

ljama tranzicije, već i u mnogim razvijenijim zemljama. Postoje, uvijek i svuda, projekti za koje će se naći sponzor i oni drugi (komunistički, nepodobni, zastarjeli) za koje neće. Zahvaljujući svojim idejnim i ideološkim konfliktima, Evropa građana danas podržava daleko najširi aspekt mogućnosti. Kod kuće. U komšiluku, vidi iznad.

Biti građanin Evrope znači, vrlo očigledno, obaranje granica. I ne samo materijalnih. Otići iz Amsterdama do Pariza skuplje je i komplikovanije nego otići iz Podgorice do Skadra ili Dubrovnika. Otići na studije u London jednako je teško kao otići

u Zagreb ili Skoplje. Neke barijere nemaju veze s našim realnim mogućnostima. Biti građanin Evrope ne znači samo imati evropski pasoš. Nekima od nas ni to neće pomoći. (Mnogima od njih to još uvek nije pomoglo). Biti građanin Evrope znači nemati barijere u glavi. To znači znati kako se na albanskom kaže "hvala" i otići u Skadar na kafu. Biti građanin Evrope, najzad, ne znači imati svoju kuću u Evropi. Znači, prije svega, biti u Evropi kod kuće.

Autorka je diplomirala politikologiju na Univerzitetu u Utrehtu, u Holandiji. Polaznica je IV generacije Škole evropskih integracija.

**Crna Gora i Evropska unija
kroz prizmu pregovora o
asocijaciji i stabilizaciji**

PUT U UREĐENO DRUŠTVO

Sa prvog sastanka tri pregovaračka tima sa timom Evropske komisije

Crna Gora je, uporedo sa ulaskom u završnu fazu rješavanja svog državnog statusa, 7. novembra 2005. g. počela da polaže jedan od svojih najtežih ispita. Ukoliko uspije da ga savlada, značajno će se primaći i još poletnije krenuti ka društvu uređenih država. Država koje se, prije svega, prepoznaju po vladavini prava.

Početak pregovora o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom (*Stabilisation and Association Agreement – SAA / Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju SSP*), suštinski znači početak procesa prilagođavanja sveukupnog crnogorskog sistema Evropske unije. Kako u oblasti politike, pravosuđa, policije, borbe protiv korupcije, kriminala i pranja novca, tako i u oblasti ekonomije, standarda proizvodnje i pružanja usluga, kretanja radnika, roba, usluga i kapitala, tržišne konkurencije, zaštite potrošača...

Za početak cilj je da se, tokom pregovora, definišu rokovi u kojima Crna Gora treba da usaglasí svoje zakonodavstvo sa pravom EU – pravnom tekovinom EU (*Acquis communautaire*), kao i rokovi u kojima će Crna Gora postepeno uspostavljati zonu slobodne trgovine sa 25 članica Evropske unije.

Potpisivanjem SSP, Crna Gora ulazi, zapravo, u ugovorni odnos sa EU i svi pojedinačni zahtjevi koje mora da ispuni samo su detaljnija razrada Kopenhagenskih kriterijuma, koje su lideri EU utvrdili na samitu u Kopenhagenu 1993.g. Prema tim kriterijumima, države zapadnog Balkana moraju da usmjere svoj politički, ekonomski i institucionalni razvoj ka vrijednostima

na kojima se temelji EU: demokratiji, stabilnim institucijama, poštovanju ljudskih i manjinskih prava i tržišnoj privredi.

Država potpisnica, potpisivanjem SSP, čiji je jedan od važnih odjeljaka insistiranje na međusobnoj regionalnoj saradnji zemalja koje žele da se pridruže EU, potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u EU, ali se ne definiše unaprijed bilo kakav datum pristupanja EU.

Sam Sporazum ne stupa na snagu činom potpisivanja, već mora biti ratifikovan od strane Evropskog parlamenta i parlamenata svih država članica. S obzirom na dužinu trajanja procesa ratifikacije, odredbe koje se odnose na trgovinu i s njom povezana pitanja (konkurencija, državna pomoć, transport, carinska saradnja, zaštita intelektualne svojine) primjenjuju se odmah nakon potpisivanja SSP, kada na snagu stupa Privremeni sporazum o trgovinskim i sa njima povezanim pitanjima.

Nakon potpisivanja SSP, crnogor-

Od suncokreta do paradajza

Kako sadržinski izgleda Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i kako crnogorski pregovarački tim treba da se pripremi za pregovore najbolje se vidi iz teksta sporazuma koji je 2001.g. EU potpisala sa Republikom Hrvatskom.

“Sve carine biće ukinute od dana stupanja ovog Sporazuma na snagu, osim: živa krupna stoka i (neprerađeno) meso krupne stoke, prohlađeno ili smrznuto meso krupne stoke, vino.

Za junetinu postoji posebna odredba po kojoj, u okviru godišnje kvote od 9.400 tona, Hrvatska može da izvozi po specijalnoj carinskoj tarifi”, stoji između ostalog, u tom sporazumu.

Što se tiče uvoza u Hrvatsku, carine su oslobođeni banane, čaj, mladice kukuruza, u okviru tačno određenih kvota mogu da se uvoze meso ovce, živine, suncokret i povrće. Godinu dana nakon sporazuma, bez ikakvih ograničenja, proizvođači iz EU u Hrvatsku moći će da izvoze jestive iznutrice ovce, svinje i koze, jaja.

Posebna pažnja obraćena je na žive svinje, mlijeko, puter i paradajz, s tim što je istaknuto da “na kraju perioda koji je predviđen u SSP, oko 80 odsto ukupnog obima trgovine će biti oslobođen carinskih tarifa”.

ski proizvođači moći će bez carinskih barijera da izvoze na tržište EU, osim određene proizvode koje EU mora da štiti kako bi sačuvala svoje proizvođače, i obratno. Crna Gora će postepeno ukidati carine na robu iz zemalja EU, s tim što će najduže, recimo 5 godina po potpisivanju Sporazuma, zadržati carine na one robe koje sama proizvodi kako domaći proizvođači ne bi bili ugušeni naglim pritiskom konkurentije i, samim tim, jeftinije robe iz EU. Za to vrijeme, domaći proizvođači, da bi uopšte razmišljali o plasiranju svoje robe na tržište EU, biće u obavezi da tehnologiju proizvodnje usklade sa strogim evropskim propisima, stvore robne marke...

Koje će to proizvode tokom pregovora sa EU štiti Crna Gora i u kojem roku definisano je u pregovaračkoj Platformi Vlade koju ona ne želi da otkriva, ali je, s obzirom na stanje crnogorske privrede, to prije svega prehrambena industrija koja polako staje na noge.

Mala i srednja preduzeća za proizvodnju hrane (suhomesnatih proizvoda, mlijeka i mliječnih preradevina), tek od prije koju godinu počinju da, u žestokoj konkurenciji sa kompanijama iz Srbije, osvajaju tržište Crne Gore, tako da je očigledno da o njima država treba najviše da vodi računa. Sporazum o slobodnoj trgovini, kao jedan od rezultata potpisivanja SSP, odnosi se i na kompanije koje se bave uslužnom djelatnošću. Zona slobodne trgovine nije isto što i carinska unija, koja uključuje zajedničku carinsku politiku prema trećim zemljama. U carinsku uniju Crna Gora može ući tek kada postane članica EU, što se, prema najoptimističijim prognozama, može očekivati za najmanje 10 godina.

Prije toga mora ispuniti obaveze iz SSP, što može da traje od par do 10-ak godina, zavisno od toga kojim tempom će vlast reformisati sveukupni sistem.

Kako će to Vlada raditi, zajedno

sa njenim predstavnicima pratiće ekspert Evropske komisije tokom tzv. "screening" faze, što je prvi stepen analize usklađenosti nacionalnih zakona i propisa sa pravom EU.

Analiza će se odvijati po sektorima kako bi se dobio detaljan pregled o tome koji se još propisi EU moraju primijeniti radi potpunog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa oko 100.000 stranica prava EU (Acquis communautaire), u kojem su, pored najvažnijih evropskih ugovora, sve važeće uredbe, direktive i odluke institucija EU.

To je put koji su prešle 10 novih članica EU iz centralne i istočne Evrope, s tim što se SSP za njih zvao Evropski sporazum, dok se sam naziv SSP od 26. maja 1999.g. odnosi na Hrvatsku, Crnu Goru, Srbiju, Makedoniju, Bosnu i Hercegovinu i Albaniju.

Kao što je neizvjesno u kojem će roku Crna Gora ispunjavati obaveze iz Sporazuma – za Hrvatsku je rok 6, a za Makedoniju 10 godina, još je neizvjesnije da li će

Sa jednog od sastanaka uoči početka pregovora

Crna Gora sama potpisati sporazum ili će to biti državna zajednica SCG. To zavisi od rezultata najavljenog referenduma na proljeće sljedeće godine. U slučaju opstanka SCG, Crnoj Gori ostaje pravo da, na osnovu politike dvostrukog kolosjeka, samostalno pregovara o svim ekonomskim i većini političkih pitanja, Srbiji takođe, dok bi se pregovarački tim SCG bavio samo viznim režimom, migracijama i integrisanim upravljanjem granicom.

U slučaju obnove državne nezavisnosti, Crna Gora bi morala da čeka međunarodno priznanje, pa da zatim Evropska komisija ponovo dobije mandat od Savjeta ministara EU da počne pregovore sa Crnom Gorom, što mora trajati nekoliko mjeseci. Suštinski, ako Vlada bude u međuvremenu sprovodila reforme nijedan dan ne bi bio izgubljen.

N.R.

Pregovarački tim

SSP sadrži sljedeća poglavlja: Opšti principi, Politički dijalog, Regionalna saradnja, Slobodno kretanje roba, Kretanje radnika, poslovni nastan, pružanje usluga, kapital, Harmonizacija prava, Pravosuđe i unutrašnji poslovi, Politike saradnje, Finansijska saradnja, Institucionalne, opšte i završne odredbe.

O svim ovim oblastima generalno će se brinuti šefica pregovaračkog tima Vlade Crne Gore i ministarka za evropske integracije dr Gordana Đurović, a u timu su još ministari čiji resori su ključni za proces pregovaranja mr Milutin Simović, ministar poljoprivrede, dr Igor Lukšić, ministar finansija, Miodrag Vlahović, ministar inostranih poslova i budući ministar ekonomije.

Najkonkretnije obaveze a samim tim potrebu za potpunom specijalizacijom, imaće, međutim, pomoćnici ministara i mladi službenici Ministarstva za evropske integracije koji su sekretari 6 međuresorskih radnih grupa za poglavlja Sporazuma:

1. Preambula, opšta načela, politički dijalog, institucionalne, prelazne i završne odredbe
2. Poljoprivreda i ribarstvo
3. Slobodno kretanje roba
4. Slobodno kretanje ljudi, usluga i kapitala
5. Finansijska saradnja i ostale politike saradnje
6. Usklađivanje zakonodavstva.

Na nivou državne zajednice formirane su radne grupe za preambulu i politički dijalog, pitanja viza, azila i migracija i harmonizaciju zakonodavstva.

BOLJE STOJIMO NEGO DESET NOVIH ČLANICA KADA SU KRENULE SA PREGOVORIMA

Početak pregovora o pridruženju i stabilizaciji sa Evropskom unijom vrlo je važna prekretnica na putu Crne Gore ka EU jer potpisivanjem Sporazuma ulazimo u ugovorni odnos sa EU, kaže u intervjuu za EIC Dragan Đurić, pomoćnik ministra za evropske integracije i sekretar crnogorskog pregovaračkog tima.

On objašnjava da će sporazum Crnu Goru obavezivati na harmonizaciju zakonodavstva sa pravom EU u određenom roku, te da je ekonomski aspekt u pregovorima isto tako važan jer njegovo finale treba da bude postepeno uspostavljanje zone slobodne trgovine.

Koji vremenski rok bi, po Vama, bio optimalan, za usklađivanje crnogorskog zakonodavstva sa pravom EU?

To je stvar pregovora. Ne možemo izlaziti sada sa rokovima jer ne smijemo otkrivati pregovaračku poziciju. Države centralne i istočne Evrope su 1991. i 1992. ispotpisivale tzv. evropske sporazume, što je isto kao za nas Sporazum o pridruženju i stabilizaciji, i njima je trebalo 13 godina da završe proces pridruživanja.

Oni su zahtjeve za članstvo već podnosili 1995. godine, poslije toga im je trebalo 9 godina da ispune sve

famozne Kopenhaške kriterijume. Bugarska i Rumunija to još nijesu uspjele da ostvare.

Sad pogledajmo gdje smo mi u oblasti tranzicije, ekonomije i ukupnih reformi koje sprovodimo u oblastima ljudskih prava i sloboda, reformi državne uprave, pravosuđa, policije... Uporedimo to sa stanjem koje je bilo u ovim drugim državama pa ćemo vidjeti da su veoma velike razlike. Jeste da mi sada tek počinjemo pregovore o SSP, ali smo u međuvremenu uradili značajan reformski posao unutar naše kuće. Tako skraćujemo period koji nam je potreban za potpuno ostvarivanje standarda EU.

Deset godina je postavljeni rok za sprovođenje obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju?

EU je svakoj državi sa kojom je pregovarala ove sporazume nudila rok od 10 godina. To je ponuda EU, a tokom pregovora se rok definitivno utvrđuje.

Hrvatska je taj rok uveliko skratila, jer je već počela pregovore o članstvu, a tek 2001. potpisala SSP?

Ta priča o rokovima je jedna vrsta lažnih dilema. Bez obzira što mi sad napisali u sporazumu, možemo staviti rok od godinu dana,

Moramo dobro da vodimo računa

Naš je cilj da u toku pregovora sa EU zaštitimo našu proizvodnju od velikog broja jeftinijih konkurentnijih proizvoda iz EU, a cilj EU je da zaštiti svoje tržište rada od naglog pritiska radne snage sa Balkana", kaže Đurić.

On podsjeća da je to EU učinila i u prethodnom talasu proširenja, s tim što se ne misli na postojeće radnike koji su već u Francuskoj, Njemačkoj, i drugim zemljama, čiji će se status poslije sporazuma značajno popraviti.

"Moramo da vodimo računa gdje nam je opasan ulazak u zonu slobodne trgovine, koliko smo roba uvozili, a koliko i koje izvozili. Koji su naši kapaciteti za proizvodnju nekih roba, koji su od njih u rađanju, pa ih dok ne stanu na noge, određenim nivoom carina za neki prelazni period, moramo štititi od velikog pritiska evropskih konkurentskih roba. To će biti podsticaj za održavanje te proizvodnje u našoj sredini", ističe Đurić.

mi nećemo moći da pregovaramo o članstvu dok ne ispunimo sve obaveze. Sve zavisi od nas i brzine reformi koje budemo sproveli. Hrvatska i Makedonija su mnogo vremena potrošile na pregovore o rokovima i na kraju se pokazalo da je to uludo izgubljeno vrijeme i da dinamika reformi utvrđuje rokove.

Koje su konkretne prednosti koje Crna Gora danas ima u odnosu na zemlje bivšeg istočnog bloka 1992. godine?

Pogledajte kako smo mi naše tržište u toj ekonomskoj ravni već otvorili prema evropskom i svjetskom tržištu, kako ide proces osposobljavanja naše privrede za sudaranje sa konkurencijom. Roba koja se proizvodi samo za tržište Crne Gore će se naći u relativno sličnoj situaciji i kada se naše tržište potpuno otvori, kada ukinemo sve carinske barijere.

Sada su ulazne carine za stranu robu koju i naši proizvođači proizvode toliko male da njima zona slobodne trgovine neće predstavljaju veliku promjenu. Privrede drugih država su, kao sada privreda Srbije, u daleko većem stepenu bile zaštićene zbog čega su one bile manje pripremljene za sudar sa konkurentskim proizvodima iz EU.

Uz to, Litvanija je, recimo, program protiv korupcije donijela nakon što je potpisala SSP i nakon što je podnijela zahtjev za članstvo. Mi sada imamo i taj program za borbu protiv organizovanog kriminala. Čeka nas mnogo teži posao implementacije tog programa. Sve ovo govori da se sa optimizmom može gledati na sposobnost Crne Gore da relativno brzo ostvari evropske standarde.

Da li će Crnoj Gori biti teže da ispuni političke ili ekonomske kriterijume za potpisivanje Sporazuma?

Stabilnost demokratskih institucija, demokratija, vladavina

prava i poštovanje prava manjina je definicija prvog kopenhavskog kriterijuma, ali je ona tako vješto sročena da podrazumijeva sve.

Ako krenete u pitanje demokratskih institucija onda će se otvoriti pitanje njihovog kapaciteta, da li imaju dovoljan budžet i da li u njoj radi dovoljan broj osposobljenih ljudi. To su naši problemi.

Ni parlament nema ekspertske

poljoprivreda, pod koju potpada i naša prehrambena industrija, i ribarstvo. Što se tiče industrije, imamo lakšu situaciju nego kolege iz Srbije i tu nemamo mnogo šta da štitimo, osim možda čelika.

Pošto su oblasti migracija, azila i integrisanog upravljanja granicom u nadležnosti državne zajednice i njenog pregovaračkog tima, da li to znači da bi prethodno

Vlada počela da jača mišiće

Imate li podatke u kojem procentu je crnogorsko zakonodavstvo usaglašeno sa evropskim?

Ne za sada. Znam da je 1997. Rumunija bila na prvom mjestu po usaglašenosti svojih sa evropskim propisima, a Rumunija tek 2007. treba da uđe u Uniju.

Nakon Sporazuma mi ulazimo u novi proces koji se naziva "screening", tokom kojeg mi i predstavnici EK zajednički procjenjujemo koliko smo se duboko harmonizovali sa propisima EU. Oblast harmonizacije propisa ćemo kroz taj proces prolaziti član po član.

Da li je Vlada uvela praksu da, prije nego usvoji prijedlog zakona, provjeri da li je on usaglašen sa pravom EU?

Od decembra 2004. smo ušli u dobrovoljni pregled usklađenosti novog zakonodavstva sa postojećim aktima EU. Svaki prijedlog zakona prati izjava o usklađenosti pri čemu je to jedna vrsta jačanja mišića za ono što će tek da slijedi. Poredimo prijedloge zakona i kažemo gdje smo potpuno, a gdje djelimično usaglašeni, te dajemo obrazloženja do kada ćemo biti u stanju da se potpuno usaglasimo.

analize u svom Odboru za evropske integracije. Zakoni pored sebe ne mogu da imaju izjavu o usklađenosti sa pravom EU jer nema kapaciteta u tom odboru da oni mogu da provjere što je to Vlada njima ponudila.

Nedostatak kapaciteta je specifičan problem manjih sredina, ali ga kontinuirano, uz podršku EU, rješavamo. Vlada je i u saradnji sa UNDP napravila poseban program razvoja kapaciteta u koji investira sopstvena sredstva.

Koje su glavne grane crnogorske privrede na koje morate obratiti posebnu pažnju u pregovorima i koje će najduže biti zaštićene carinskim stopama?

Svugdje je to bila poljoprivreda i normalno da će i kod nas to biti

morali da se harmonizujemo sa Srbijom, ako ostane državna zajednica?

U tim oblastima imali smo dugo usaglašavanje sa Srbijom. To nije išlo lako, prije svega zbog različitih nivoa reformskih procesa. Crna Gora je ranije preuzela granice od strane vojske i ostvarila civilnu kontrolu granice što je jedan od standarda EU. Srbija tek počinje to da radi. Vizni režim je načelno usaglašen, ali se različito primjenjuje.

Da li će to biti problem za Crnu Goru?

Radna grupa radi na tome i nastoji da to riješi jednim okvirnim zakonom o strancima na nivou SCG.

N.R.

Pogled iz Brisela na crnogorsko državno pitanje – od otpora do podrške referendumu

ČISTA RJEŠENJA ZA STABILNIJI BALKAN

Pa dobro ljudi, zašto vi hoćete nezavisnost kada imate samo jednu fabriku i jednu plažu!?

Ovo je skoro nezaobilazna rečenica jednog od najviših zvaničnika Evropske unije prilikom čestih razgovora sa predstavnicima Crne Gore posvećenih rješavanju državnog statusa manje članice državne zajednice SCG, iz koje se možda mogu najlakše shvatiti doskorašnji otpori Brisela ideji o obnavljanju crnogorske državne nezavisnosti. Ona ne znači da Evropska unija mrzi Crnu Goru i njenu zvaničnu politiku, ali vrlo dobro ilustruje način razmišljanja u Evropi nastao tokom 50-godišnjeg procesa integracija, započetog samo šest godina nakon Drugog svjetskog rata kada su tlom starog kontinenta tekle rijeke krvi.

Povezivanje, izgradnja zajedničkih institucija, veliko otvoreno

tržište koje podstiče konkurenciju, kvalitativnije i jeftinije proizvode i poboljšanje životnog standarda, stabilnost, mir i poštovanje ljudskih i manjinskih prava osnovne su odrednice politike Evropske unije, koje Brisel želi da vidi i na uzburkanom Balkanu. Hiljadama puta poslata poruka da je za EU stabilnost Balkana najvažniji cilj vremenom je postala floskula, ali ona vrlo precizno odsljkava interes EU na ovom području.

U toj poruci, između ostalog, treba tražiti razlog zašto su građani i građanke Evropske unije za proteklih 10 godina zemljama zapadnog Balkana pritekli u pomoć sa nekoliko milijardi eura. Jer, vjerovatno, je isplativije uložiti novac u oporavak regiona sprženog ratom i

stalnim političkim previranjima i izgradnju institucija kao pretpostavki za formiranje normalnog sistema u kojem se sukob interesa neće rješavati puškama, nego stalno biti obećana zemlja za hiljade izbjeglica, imigranata i političkih azilantata i plaćati vojnike da razdvajaju zaraćene strane.

U tu širu strategiju Brisela, iz kojeg se na zapadni Balkan gleda kao na jednu cjelinu, vrlo teško je mogla da se uklopi mala Crna Gora čije državno rukovodstvo najavljuje organizovanje referenduma o nezavisnosti i tako prijeti novim tenzijama. Ipak, nakon očiglednog protivljenja tom projektu i pokušaja da ubijede najviše crnogorske zvaničnike da odustanu od cilja zbog kojeg dobijaju sve izbore u posljednjih pet godina, EU nije prekršila univerzalne principe, već je došla u fazu kada objektivno pomaže organizovanju referenduma.

Visoki predstavnik EU za spoljnu politiku i bezbjednost Havijer Solana nedavno je imenovao svog ličnog izaslanika da pomogne vlastima i opoziciji u Crnoj Gori da se dogo-

Nema više opravdanja

Prvaci independističkih snaga u Crnoj Gori su uporno ubjeđivali evropske zvaničnike da bi istrajavanje na protivljenju referendumu vjerovatno samo održavalo stalno napetim odnose između Srbije i Crne Gore. Obrazloženje je bilo vrlo prosto – sva istraživanja javnog mnjenja pokazuju da ne opada trend podrške obnovi državne nezavisnosti Crne Gore i da su suverenisti u stalnoj većini što znači da državna zajednica sa Srbijom nikako ne može postati funkcionalna. Njeno održavanje na aparatima ne bi moglo dati očekivani rezultat, već bi se samo produžila agonija u kojoj politička vodstva u dvije države članice kalkulisanje sa istinskim reformama sistema mogu ubjedljivo pravdati “onima iz Beograda” i “ovima dole iz Podgorice”.

vore o pravilima za organizovanje izjašnjavanja građana o državnom statusu. Riječ je o bivšem ambasadoru Republike Slovačke u SCG Miroslavu Lajčaku, vrlo uglednom diplomati koji je trenutno politički direktor Ministarstva spoljnih poslo-

Visoki predstavnik EU i crnogorski zvaničnici 5. decembra u Beogradu

va Republike Slovačke. Iz Solaninog tima najavljuju da Lajčak neće doći u Podgoricu sa unaprijed pripremljenim rješenjima, već će isključivo imati zadatak da “zaraćene strane” u Crnoj Gori postignu dogovor, na bazi preporuka Venecijanske komisije, ekspertskog tijela Savjeta Evrope.

I površna analiza ovog Solaninog postupka jasno ukazuje na pragmatičan cilj – prethodni dogovor glavnih političkih aktera u Crnoj Gori o uslovima za organizovanje referendumu garancija je stabilnosti Crne Gore, jer je to osnova da sve stranke priznaju referendumске rezultate. Pa i one u čiju korist oni neće biti. To opet znači da nezadovoljna strana najvjerovatnije neće nakon godinu, dvije ili tri, ukoliko dođe na vlast, ponovo organizovati referendum o ulasku u zajednicu sa Srbijom, tim prije što nakon referenduma, čije rezultate prihvati velika većina Crne Gore, nikome neće pasti na pamet da ne prizna međunarodni subjektivitet nezavisne Crne Gore. Sve ukazuje da je suština promjene kursa EU da vjerovatna nova realnost na političkoj mapi zapadnog Balkana to dugoročno i ostane, a ne da se moguće u kratkom periodu

opet dešavaju neke nove prekompozicije i turbulencije.

Kada se stvari svedu na najprostiji rječnik, EU je pred sobom imala jednostavan izbor – ili će nastaviti da daje vještačko disanje državnoj zajednici SCG u kojoj svako vuče na svoju stranu ili će doprinijeti da se na civilizovan i pošten način riješi državno pitanje Crne Gore. Pa ako pobijedi opcija nezavisnosti dobija dvije nove države koje će, po logici procesa, moći da se brže transformišu i, na zahtjevnom putu ka EU, usvajaju evropske vrijednosti

stvarajući demokratski sistem sa stabilnim institucijama, a ako prevagnu unionističke snage dobija funkcionalnu centralizovanu državnu zajednicu.

No, analitičari upozoravaju da Briselu nije bilo lako da prelomi jer je, zbog istovremenog procesa rješavanja konačnog statusa Kosova i velike vjerovatnoće da će Srbija “izgubiti” i Crnu Goru i Kosovo, izgledan odlazak Srbije još više udesno. Prema procjenama zapadnih analitičara, mogućnost takvog ishoda bi otvorila put za dolazak ultranacionalističke Srpske radikalne stranke na vlast u Srbiji, što bi moglo dovesti do toga da Srbija ponovo postane prijatna stabilnosti u regionu.

Zato je od crnogorskih predstavnika traženo da, kao što su to učinili 2002. godine pristankom na martovski Beogradski sporazum, još jednom odlože referendum. Međutim, Đukanović to ovog puta nije smio učiniti jer bi, prema svim procjenama, izgubio parlamentarne izbore, planirane najkasnije za jesen 2006.godine.

Nedeljko Rudović

Brisel se plaši nejake Crne Gore

EU priznaje da ne može spriječiti održavanje referendumu u aprilu u Crnoj Gori i sada je usresrijeđena na to da on bude sproveden glatko, u skladu sa dogovorenim ustavnim pravilima, koja će omogućiti da ishod prihvate stanovništvo, Beograd i svijet, izjavila je nedavno dr Džudi Bat, stručnjak pariškog Instituta za bezbjednosne studije Evropske unije (EUISS).

“Sa simpatijama gledam na crnogorsku nezavisnost, ali to treba da uradite u pogodnom ambijentu u kojem će ljudi reći dobro došla Crna Goro, dođite u UN, dođite u EU, a ne da kažu - o Bože, evo je grupa bezobzirnih političkih hazardera koji toliko žele nezavisnost da su spremni da potpuno u rizik dovedu kosovski proces, koji je iz perspektive EU puno veće i puno opasnije pitanje”, objašnjava dr Bat način razmišljanja u vodstvu EU.

Dr Bat, koja redovno šalje svoje analize visokom predstavniku EU za spoljnu politiku i bezbjednost na osnovu kojih, između ostalog, EU gradi svoju politiku prema zapadnom Balkanu, ima objašnjenje i za ono čuđenje o jednoj fabrici i jednoj plaži.

“Nezavisna Crna Gora bila bi nejakna država, i mogla bi postavljati dodatne izdatke za Evropsku uniju u kratkom roku kako bi stabilizovala i izgradila svoju državnost. To zabrinjava donosiocе odluka u EU, koji bi sada više voljeli da se fokusiraju na Kosovo”, kaže dr Bat.

Uz to, briselskoj administraciji predstavljaće dodatni napor da se, bude li trebalo, ponovo priprema za pregovore o asocijaciji i stabilizaciji sa dvije države i radi posao koji je prošla sa SCG. Ako je za utjehu, već izgrađeni pristup dvostrukog kolosjeka daje osnovne smjernice u kojem pravcu treba ići.

ŠIRI SE KADROVSKA BAZA CRNE GORE

Četvrta generacija Škole evropskih integracija u Podgorici i prva generacija regionalne škole u Bijelom Polju, sa ukupno 53 polaznika, završnim seminarom u Bijeloj od 22. do 25. decembra privešće kraju svoje četvoromjesečno upoznavanje sa institucijama i načinom funkcionisanja Evropske unije.

Kao i prethodne tri generacije, ugledni predavači, od profesora Univerziteta, preko istaknutih pojedinaца iz NVO sektora do ambasadora članica Evropske unije u Srbiji i Crnoj Gori, dva puta sedmično po dva časa upućivali su polaznike u istorijat i političku misao Evropske unije, logiku njenog postojanja i održanja, te prilično složen način njenog djelovanja i donošenja odluka.

Školom je ustanovljen jedinstveni centar organizovane, programski i metodološki adekvatno utemeljene edukativne djelatnosti vezane za procese evropske integracije, kao i za implementaciju i prihvatanje evropskih

standarda i vrijednosti uopšte. Prvenstveni cilj je uvećanje potencijala ljudskih resursa u Crnoj Gori, a i ovaj put su polaznici iz različitih sektora – od studenata, državnih i opštinskih službenika, preko novinara i sudija do predstavnika NVO sektora, političkih stranaka i privrednika.

Uz podršku Instituta za otvoreno društvo-Predstavništvo Crna Gora (FOSI-ROM), Školu organizuju Centar za građansko obrazovanje (CGO), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG).

Kao i do sada, kandidati za narednu generaciju Škole dobrodošli su bez obzira na pol, nacionalnost, vjeru ili uvjerenja, s tim što prednost imaju oni koji pokazuju visok stepen društvenog aktivizma i koje priroda posla i profesionalni interes vezuje za tzv. javnu scenu. Detaljnije informacije o Školi, programu, predavačima i polaznicima nalaze se na web-sajtu www.sei.cg.yu

LOBIRANJE U EU

U okviru programa Evropskog informativnog centra koji podržava fondacija Fridrih Ebert, u Centru za građansko obrazovanje 25. novembra 2005., održano je predavanje mr Vladimira Vučinića na temu »Lobiranje u Evropskoj uniji«.

G. Vučinić je govorio o organizaciji EU i grupama za lobiranje, mjestu i ulozi civilnog sektora, evropeizaciji, odnosima EU i Zapadnog Balkana, a kao studiju slučaja predstavio je lobiranje civilnog sektora SCG i Hrvatske.

G. Vladimir Vučinić je magistrirao Evropske političke i administrativne studije na čuvenom Evropskom koledžu u Brižu, u Belgiji. Dodiplomske studije je završio na

Američkom univerzitetu u Bugarskoj, specijalizirajući na odsjecima Evropske studije i Političke nauke/Međunarodni odnosi. Svoj magistarski rad je napisao na temu lobiranje civilnog sektora zemalja koje nijesu članice EU u Briselu. Trenutno radi u Ministarstvu inostranih poslova Crne Gore.

DŽUDI BAT GOST ŠKOLE

Ugledni ekspert Instituta za bezbjednosne studije Evropske unije (EUISS) dr Džudi Bat, 17. novembra posjetila Centar za građansko obrazovanje. To je bila prilika gošću upoznati sa misijom i dosadašnjim rezultatima rada CGO-a.

Dr Bat je bila predavač na Školi evropskih integracija 18. novembra.

Bat, stručnjak za zapadni Balkan, predavanje je održala na Pravnom fakultetu u Podgorici na temu »Evropska bezbjednosna i odbrambena politika i zapadni Balkan«. Nakon uvodnih napomena o nastanku zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU, dr Bat je posebno govorila o odnosima EU i Zapadnog Balkana, perspektivama razvoja regiona i implikacijama koje dalji razvoj političke situacije može imati na putu ka EU.

Njen Institut sa sjedištem u Parizu, na čijem čelu Upravnog odbora je visoki predstavnik Evropske unije za spoljnu politiku i bezbjednost Havijer Solana, je nezavisna institucija EU koja svojim analizama pomaže vođama EU prilikom kreiranja politike prema ovom regionu.

NOVA SARADNJA

Radni sto "Nova saradnja za novo partnerstvo" održan je 9. decembra u Hotelu Podgorica, u organizaciji Euro-Atlantskog vijeća Republike Češke, Asocijacije Jagello 2000 i Evropskog pokreta u Crnoj Gori, uz podršku Ministarstva inostranih poslova Republike Češke.

Glavne teme izlaganja ticale su se prioriteta spoljne politike Republike Češke, njenog iskustva iz programa "Partnerstvo za mir", kao i pitanja vezanih za bezbjednosni položaj Crne Gore i perspektiva njene dalje saradnje u oblasti Euro-Atlantskih integracija.

Govorili su g. Tomaš Pojar, zamjenik Ministra inostranih poslova Češke za poslove bilateralne saradnje, general Jirži Šediv, načelnik Generalštaba Vojske Republike Češke od 1998. do 2002., g. Zbinjek Pavlačik, predsjedavajući Asocijacije Jagello 2000 i g. Mehmedin Tahirović iz MUP-a Crne Gore.

Najnovije istraživanje javnog mnjenja

ZA EU 81,2 ODSTO

Evropska unija je i dalje omiljena adresa za najveći broj građana Crne Gore, njih 81,2 odsto, pokazalo je najnovije istraživanje javnog mnjenja koje je Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) sproveo u decembru na uzorku od 1017 građana u devet opština.

Skoro pet odsto stanovnika smatra Crnoj Gori ne treba članstvo u EU, dok blizu 15 odsto ispitanika "nema određeno mišljenje" o

tome.

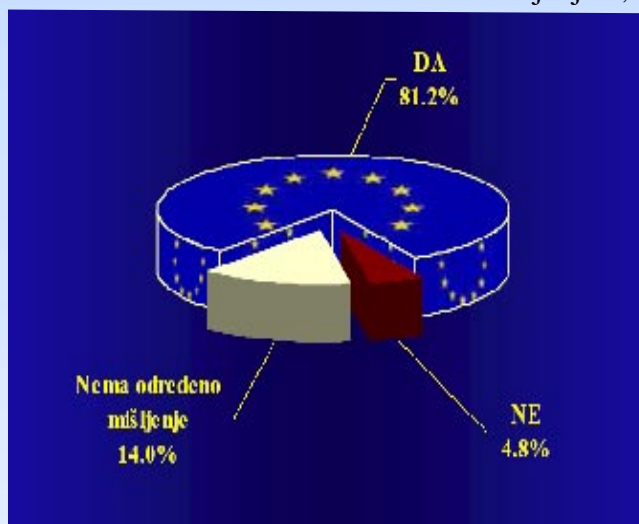
Polovina birača tvrdi da je djelimično informisana oko sporazuma o pridruživanju EU, dok 12 odsto anketiranih tvrdi da u potpunosti zna odredbe tog sporazuma.

Analitičar CEDEM-a prof. dr Veselin Pavićević kazao je i da "nakon duge pauze" blaga većina ispitanika smatra da Crna Gora treba da se priključi NATO savezu (37,8). Skoro 36 odsto anketiranih se ne slaže sa njihovim mišljenjem, dok 27,2 odsto građana

"nema određeno mišljenje".

Skoro polovina ispitanika smatra da treba saradivati sa Haškim tribunalom, dok se 31 odsto se protivi toj ideji.

Najveći broj građana smatra da je EU najveći oslonac Crne Gore u spoljnoj politici.

Nova publikacija CRNVO-a

STUDIJA I PARTNERSTVO

Do sada najvažnija dokumenta Evropske unije vezana za Crnu Goru – Izvještaj o spremnosti Srbije i Crne Gore za pregovore o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom (Studija o izvodljivosti) i Odluka o principima, prioritetima i uslovima sadržanim u Evropskom partnerstvu sa Srbi-

jom i Crnom Gorom uključujući Kosovo, mogu se naći na jednom mjestu. Uz podršku Fonda za evropske integracije (EIF), publikaciju u kojoj se nalaze Studija o izvodljivosti i Odluka o evropskom partnerstvu, izdao je Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) u tiražu od 1000 primjeraka.

Za ovaj broj preporučujemo:

PROGRAMI I USAVRŠAVANJA

M.A. Economics of International Trade and European Integration

European Joint Studies Programme 2006-2007 - selected in the Erasmus MUNDUS Programme of the European Commission. The programme is aimed at students with career aspirations in research, in government and international organisations, and in research departments of large banks and industrial and commercial corporations. This programme involves the study of economics and its applications at an advanced level. The total programme consists of 60 ECTS credits.

All the candidates should submit the appropriate application form available on the website.

Non-MUNDUS students should apply before June 30, 2006 at the

latest, and should also send a copy of the application form to the university where they enroll. The application deadline for Erasmus MUNDUS and Erasmus MUNDUS 'Asian Window' students is December 31, 2005.

For more information: <http://web-host.ua.ac.be/eitei>

Erasmus Mundus MA in Euroculture

The aim of the Euroculture programme is to prepare students from Europe and third-countries for professions in which knowledge of present Europe and European Union

institutions are of relevance.

The graduates will be prepared to work in the field of international relations in embassies, ministries and other international settings.

Also as experts at European and international organisations, universities, firms, able to work in projects at local, national and European level.

Participation in the MA programme enables the student to study at two European universities.

Tuition fee: 10 000 EUR (3 semesters)

Several scholarships are available:

1) Erasmus Mundus scholarships
2) Palacky University's scholarships for students from developing countries or countries undergoing economic or social transformation (the scholarship will cover tuition, accommodation and basic board).

The deadline for applications is December 31st 2005 for candidates applying for Erasmus Mundus scholarships and March 31st 2006 for the other candidates. For more information: www.euroculture.upol.cz Contact: Radmila Slabakova, slabak@ffnw.upol.cz

The European Union Economic Enlargement and Institutional Framework

Frankfurt am Main, Germany
July 15, 2006 - August 12,

The registration period starts December, 1st, 2005

This Summer school is open to undergraduate and postgraduate students from all fields of studies in-

PROGRAMI I USAVRŠAVANJA

terested in German and European economics. Qualified students apply for scholarships.

For more information: www.wiwi.uni-frankfurt.de/isu

European Integration Crisis or Progress?

Eichstätt (Oberbayern), Germany a limited number of outstanding students

Date: July 17, 2006 - August 11, 2006

Deadline: June 01, 2006

This Summer school is open to students of political science and business and professionals with interest in European Integrations. Partial scholarships (partial fee-waivers) are possible.

For more information: <http://www.kuei.de/summerschool>

Jean Monnet Research Fellowship on European Integration

University of Michigan Law School

The University of Michigan Law School is pleased to announce its Jean Monnet Research Fellowship to spend six months in residence at the University of Michigan Law School conducting research and writing a publishable paper on European integration. The fellowship provides up to \$20,000 for a six-month stay at the University of Michigan Law School beginning between September 1, 2006, and

March 1, 2007.

The Jean Monnet Research Fellowship is intended primarily for professors of law researching European integration. Scholars with backgrounds in law-related fields may also apply, provided that their research proposal relates to legal issues of European integration. Candidates from all countries are eligible.

Please submit an application by email **NO LATER THAN MARCH 15, 2006**, to the Center for International and Comparative Law, University of Michigan Law School at wls@umich.edu. For more information, contact: Assistant Dean for International Programs, Virginia Gordan, vgordan@umich.edu, or Program Coordinator, Stephanie Wiederhold, wls@umich.edu, University of Michigan Law School, Center for International and Comparative Law.

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje. Urednik: Neđeljko Rudović

**Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 - 112, 665-327 E-mail : cgo@cg.yu
EIC bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu**